

Maar de bekende dweepzucht en ijdelheid van Jurieu maken, dat wij de oorzaak van zijn afkeer niet behoeven te zoeken in dergelijke vergrijpen, welke lage zielen altijd bij de hand hebben, als een groot man moet vernederd worden.

Jurieu had in de Openbaring van den Apostel Johannes, waarin men reeds alles heeft weten te lezen, gevonden, dat in 1689 de vervolgingen der Hugenooten ophouden en zij spoedig in zegepraal naar Frankrijk zouden terugkeeren, en hij was zoozeer overtuigd van de waarheid zijner ontdekking, dat hij reeds bij voorbaat ieder, die hierin niet geloofde, voor een goddelooze, ja zelfs voor een godloochenaar schold. Het jaar kwam en de ommekeer kwam niet op de vreedzame wijze, welke hij zich had voorgesteld: daarom, meende hij, moest men naar de wapenen grijpen om Gods wil te vervullen. En Bayle? Hij had het tegendeel in zijn *Commentaire philosophique* betoogd, en hij bleef ook nu nog de apostel des vredes en der verdraagzaamheid (1).

---

nage in de boven aangehaalde «Eloge» p. 555 erkent, dat Bayle soms in zijne werken ten opzichte van de vrouwen de grenzen der welvoegelijkheid is te buiten gegaan, maar, zegt hij verder, «s'il avoit eu l'usage du monde poli, qui ne s'acquiert pas dans la solitude et la retraite du cabinet, il auroit badiné avec plus de retenuë et enveloppé plus délicatement certaines choses qu'on peut faire entendre finement sans qu'il soit besoin de les dire».

(1) In de eerste uitgave van *La France protestante* komt een art. over Jurieu voor, dat Sepp l.l., p. 141, zeer prijst. Ik heb alleen de tweede te mijner beschikking, die nog niet tot hem gevorderd is.

Het oordeel s. v. Bayle luidt aldus:

«Cependant l'ardeur, qu'il apportait dans la polémique et la liberté de ses jugemens, lui attirèrent des adversaires.. particulièrement le pasteur Jurieu, dont il avait blessé la rigide orthodoxie, dont il eut le tort de blesser aussi l'amour-propre. Ces deux hommes savants et religieux, tous deux d'un singulier mérite, tous deux